"VON P'ENDA vu cren in votre café!" betyder — som den språkkunnige lätt inser — "Tar ni inte grädde i kaffet?" Men vilket språk är det? Även långvarigt grubbel får troligen fruktlöst; det är världsspråket **m o n d i a l**. Detta konstruktiv, fil. dr *Helge Hetner*, är sedan tolv år tillgivt sysselsatt med att utge läroböcker i sitt tungomål: grammatikor, ett fickleaikon, en textbok (H. C. Andersens kön eboknnta saga "Le Nov Vestimentes del Imperator") och nu senast en mondial-svensk-franak-engelsk parallelordbok, *Conversacion i Gramatica* (Gleerupska universitetsbokhandeln, 3 kr.).

Smekmånad på SÖDERHAVSÖ

låter väl härligt. Det tyckte också flygflita Dorothy och Wilmon Menard och så beslöt de att resa till en fjärran söderhavsö kallad Maurea, belägen i västra Polynesien mest isolerade övärld. Följ med dem på deras äventyrliga smekmånadsstripp! Det kostar Er endast 75 öre, ty Ni behöver bara köpa junimumret av tidskriften VÄRLDSNYTT, i vilket den äkta mannen på ett fantastiskt roligt och eggande sätt beskriver deras upplevelser bland sensuella infödingskvinnor och virila infödingar på denna den fria kärlekens ö.

I detta nummer får Ni även läsa om världens exklusivaste kvinnohörs och mest effektiva spionorganisation, vara med om ett besök i Köpenhamns beryktade syndanästen och njuta av månadens thriller, kallad Gergasia liga. Dessutom innehåller junimumret mycket annat underhållande och även seviirt, bland annat en imponerande badbräkts-parad och vackra bilder ur Esther Williams senaste film Jupiters älskling. Köp Världsnytt i DAG — Ni får över 100 textsidors strålande underhållning!

Dostojevskij reser väster ut

ÅR 1862, TRE ÅR efter återkomsten från Sibirien, gjorde den fyrtiårige Dostojevskij sin första resa till Västeuropa. Efter några dagar i skilda tyska städer stannade han tre veckor i Frankrike och en vecka i England. Hans reseintryck har nu för första gången utgivits i engelsk översättning (*Summer impressions*, John Calder, 9:6 skilling). De har inte översatts till svenska; i vad mån översättningar till andra språk finns känner jag inte till. För varje Dostojevskiiläsare är den lilla boken en upplevelse. Detta innebär naturligtvis inte att boken är bra i ordinär mening, vederhäftig eller upplysande eller något sådant. Tvärtom, de direkta observationerna är föga talgis, om också lysande skildrade, många sidor fylla av ett slags invecklat smågrat med ofta misslyckade försök att vara kvick, de mera sakliga påståndena som göre är i regel ohållbara eller tvivelaktiga, de faktiska kunskaperna var inte Dostojevskijs starka sida. Det märkliga i boken är de idéer som föda eller snarare preciseras vid mötet med Västern, de visioner av England och Frankrike — och framför allt Ryssland — som uppbär framställningen. Dostojevskij har, säges i förordet av Kyril Fitzlyon, aldrig skrivit något "som innehöll så många av hans tankar i så många ämnen på så få sidor". Det är sannolikt riktigt, även om påståndet att vi här finner det centrala i alla hans senare stora romaner är högst överdrivet.

I stort sett var Dostojevskijs föreställningar om Västern klara redan då han reste ut; resan blev för honom som för så många re-

Dostojevskij på franskt hotell. Teckning av Philippe Jullian.

senärer ett facit som alltid stämde med den på förhand givna uträkningen. Men den övertygelse han förde med sig blev fascinerande och mera utformad genom att den bekräftades och nyanserades av verkligheten. Det ryska folkets storhet, som han förstått i Sibirien och skildrat i "Dödahuset", och de västerländska folkens dekadens är kärnan i denna bild av världen. I alldeles särskild grad reste Dostojevskij bort för att komma hem, den inre resan gick öster ut.

Till det mest verkningsfulla i boken hör kontrasterandet av England och Frankrike. De karaktäristiker som ges verkar säkerligen mera originella och överraskande nu än de gjorde då England, London, beskrivs som en exotisk orgie. Bakom världsutställningens fasad av civilisation och framsteg lever massorna i ett elände som förgyllts blott av supning och horeri. London en lördagskväll är ett gytter av människor, tysta, tomma, förtvivlade — "vita negrer" — som fixar sabbaten med gin, slagsmål och samlag. Överklassen är helt skild från och likgiltig för folket; de engelskmaka präktarna fetmar på sina rika boställen, besöker aldrig de fattiga, kurtiserar de rika och sänder missionärer till Afrika "för att omvända en hedning, medan de glömmer miljonerna av vilddar i London därför att dessa inte har något att betala med". Den längtan efter något andligt som finns även hos de övergivna massorna tillfredsställs av konstiga sekter och jesuiter på jakt efter själar och makt. Denna "romantiska" målning, i vilken man tycker sig spåra en ryaning av hundran ångerfor perfektionen i det satanska, får i mycket vara inspirerad av Alexander Herzen, som Dostojevskij — totalt okunnig i engelska — besökte i London.

I Frankrike är världet däremot reglementerat, likriktat, nästan tryckligt. I hägnet av kejsare, byråkrati och polis lever ett folk av borgare; även bönderna känner sig som småkapitalister, och arbetarna drömmer om att bli det. Hyckleriet har blivit den för alla gemensamma uniformen. De revolutionära orden om frihet, jämlikhet och broderskap har blivit fraser, brukade av elegants advokater i domstolarna och parlamentet. De socialistiska fantasierna — som tjugu år tidigare fängslat Dostojevskij själv — är glömda i allas tävlan om pengar och befattningar. Till och med oppositionen mot kejsardömet är skoj, en retorisk uppvisning i regimens tjänst. De äkta makarna talar om dygd och bedrar varann. Man säger sig ha nått kulmen av kultur, men bakom skrytet finns rädsla och osäkerhet. Ordningens Frankrike är lika fördärvat som tumultets England.

Felet, det för Västerlandet gemensamma felet, ligger i bristen på samhörighet, på gemenskap. Människorna är isolerade, fientliga. I England är klyftan mellan klasser och enskilda uppenbar, i Frankrike är den mindre tydlig, men lika djup. Gemenskapen, broderskapet, socialismen kan inte framställas genom staten och dess lagar, inte komma som ett resultat av systematiska kollektiva ansträngningar. Det är västmänniskans stora misstag att hon tror eller trott på denna möjlighet, att hon begärt rättigheter, krävt likhet. Gemenskapens grund måste vara den enskildes frivilliga, spontana, självfallna offer för och ingående i helheten; därmed nås tillika "den högsta utvecklingen av den individuella personligheten". Att politiskt arbeta för detta mål är meningslöst. "Vad kan vi då göra? Vi kan inte göra någonting; det måste ske av sig självt, lösningen måste finnas i vår natur..."

Därmed är grunden lagd för Dostojevskijs radikala konservatism. Politisk och social verksamhet, politiska och sociala institutioner och förhållanden är oväsentliga. Det blir inte alltför avårt att i Ryssland se åtminstone möjligheten till "verklig" gemenskap, "verkligt" broderskap, till och med "verklig" socialism. Redan i en artikel som Dostojevskij skrev på utresan framträder den nationalmystik som bildar trampolinen för detta hopp. I det gamla Ryssland, det av Västerlandet inte ännu förgiftade Ryssland, finns ansatser till den stora gemenskapen. Herrarna och deras träler levde i sådan gemenskap; herrarna kunske "pjaskade sina tjänare till döds, men folket tyckte bara bättre om dem för det, ty man kände sig komma dem närmare". I äktenskapet hände det att mannen systematiskt slog sin hustru, men hon älskade honom därför inte mindre. Dostojevskij vill inte, skriver han litet generat och halvt ironiskt, försvara dessa vanor, men att de var förenliga med, till och med uttryckte en djup gemenskap bevisar han inte. Ty vad är gemenskap annat än en kärlek som offrar allt, utbördar allt, som är alldeles oberoende av vad den älskade gör, ja, vad den älskade är?

I denna tidiga version upphäres Dostojevskijs förening av godhets- och offerlängtan med nationalism av samma tro på det ursprungliga, det primitiva — på vildar — som femtio år senare förkunnades av D. H. Lawrence. Ryssarna är för Dostojevskij vad indianer och etrusker var för Lawrence. Likheterna mellan de båda författarna — det förtvivlade sökandet efter en "absolut" gemenskap, dragen av ondskefullhet och sadism, blandningen av smålriskhet, djupsinne och forcerat prat — är över huvud slående. Att Dostojevskij, i så mycket kommunismens motpol, är åtskilligt för tanken på samtida rysk propaganda är det inte bedövligt att gå in på.

HERBERT TINGSTEN

Pingstrusningen i Stockholm värst till skärgårdsbåtarna

Eftersom sommaren i år kom på en lördag — sedan våren uteblivit — och dessutom så långligt som till pingstafton, blev det helgrush för alla kommunikationsmedel att pingsta. Särskilt drabbade redan på fredagskvällen, topp nummer två för deras vidkommande satte in på lördagsmorgonen och förmiddagen, eftersom många arbetsplatser då var stängda.

SJ tillhandahöll 59 extratåg för att trängseln i möjligaste mån skulle undvikas — 25 extratåg kom och 24 gick — vilket inte hindrade att köerna vid Centralens spärrar var långa på lördagsmorgonen.

Vad bilarna beträffar föreföll det som om de färsta styrde kosan söder ut på riksettan, Södertäljevägen, Liljeholmsbron var ett enda blänkande band ännu långt fram på pingstaftonens eftermiddag. Vid 13-tiden, då en av Dagens Nyheters reportagebilar gjorde ett svep genom staden och till tullarna, kunde man också konstatera att åtskilliga av de hittills i år nyinregistrerade över 50.000 vagnarna var ute på prov- och finkörning.

Strömkarl Drottninggatan—Kungsgatan, som för tillfället var betaglig lustfärd, tog ända 40 dags tio minuter, Svea vägen—Sturegatan hela tolv. Därifrån blev det ändå värre: fram till skärgårdsbåtarna vid Nybroviken gick det en meter i taget med resultat att kromsterna för den kvrta biten utvinade likaledes tolv minuter. Bensen hade med andra ord varit ett snäpp bare fortkaffningsmedel.

På det hela taget gick allt smidigt — många extra konstaplar var utkommenderade för att vifta fram färarna på rätta vägen — men en krock blev vi ändå vittnen till. I hörnet av Birger Jarlsgatan och Smålandsgatan kom en småbil i vägen för 10:30. Resultat: ögonvittnen spårade ur och bilen fick högra sidan intryckt.

Vid Nybroknäjen var det premiär för flera av de vita båtarna, som var svarta av folk, brödstaplar och annan last. Där låg "Blidösund", "Storskär" "Norrskär" och "Östan" i en förväntansfull rad med glada sommarkaptener på bryggan. En av dem var Sven Nordqvist på "Storskär", som skulle premiärresa till Arholma och hade sin lika solskenfyllda hustru Ester vid sin sida på förkant.

— Det här var det besvärligaste jag varit med om, säger Grosschaufför Per-Gustaf Ringman, som hoppar ur och tar sig ett blons sedan han lämnat av sina skärgårdspassagerare på kajen. Det är hans andra tur för dagen med samma mål.

Första gången tog det 21 minuter att komma från Brunkebergstorg till Nybroviken, den här gången en dryg halvtimme — för stumpen Stureplan—"Norrskärs" landgång!

FORARE av det fordon som ingen kallar cykel med kilometer får instruktioner i handboken Min moped, utgiven av Rhéna förlag och granskad av Motormännens riksförbund (U:36).

EN MENTALHYGIENISK småskriftsserie har startats av Studieförlaget i Stockholm. Första häftet, *ABC i mentalhygien*, är skrivet av överläkaren och docenten *Gunnar Lundquist*. Pris 3 kr.

VACKRA
PERSISKA
Mattor
till sommarpriser

Stor sortering i alla kval.
Här endast några exempel:

Hamadan	58×95	**75:—**
Serabend	160×105	**390:—**
Afghan	290×220	**950:—**

Mot handpenning ställes varan under för senare leverans. OBS.! Äkthetsgaranti på varje matta.

Fraktfritt över hela landet.

ORIENTENS
Lengström
Orientaliskt mattimport AB.
Mäster Samuelsgatan 46.
(Inv. Drottningg.) Obs.! 1 tr.

(Annons)

Premiär i Ekonomi-Burk ger färskare kaffe med mer stimulans

"Tänk att det kan vara så stor skillnad på kaffe" säger fru Gun Brigård i Stockholm. "Min man och jag har nu helt gått in för Premiär i Ekonomi-Burk — det är både drygare och mer stimulerande. Så färskt och gott kaffe har jag sällan kunnat köpa förut. Det är glädjande att den nya vacuum/tryckpackningen knappast kostar mer än vanlig kartong. För var ja prisskillnaden ca:a 2:— pr kg."

Prisskillnaden utjämnas mellan vacuumburk och kartong

Det är luftens syre, som i vanliga fall påverkar kaffet och ganska snabbt förstör smaksämnena på vägen från rosteriet till konsumenten. När kaffet förpackas i högvacuumburk, som ju ej innehåller någon luft, kommer man bort från den risken — kaffet bevaras här färskt och gott praktiskt taget hur länge som helst. Problemet har tidigare varit den ganska betydande merkostnad som vacuumförpackat kaffe betingat, ca:a 2:— kr pr kg. Den nya Premiär-burken (Ekonomi-Burken) kostar knappast mer än vanlig kartong — det rör sig bara om en prisskillnad på ca:a 10 öre* pr 1/4 kg. Det beror bl.a. på att burkarnas konstruktion förenklats — nyckeln och arbetsmomenten har förvunnit och burken öppnas med konservbrytare.

Nu kan man ha kaffe i reserv hemma

utan risk att det allr av sig säger fru Brigård.

Numera brukar jag köpa hem ett halt kilo kaffe på en gång. På det viset har jag alltid kaffe i reserv så jag inte alls utan när jag kanske får oväntat främmande. Det är ju ingen risk att lagra vacuumförpackat kaffe — det är ju lika färskt och gott även om det sparas en längre tid.

Det rosterimalda kaffet blir drygare

Kaffet i Premiär-burken har malts redan i rosteriet, där man förfogar över de mest effektiva och tidsenliga kvarnarna. Denna malning blir jämnare och finare vilket gör att Ni får mer stimulans ur kaffet — det blir drygare. Premiär finns i två malsingar: kokmalet och bryggmalet. När kaffet har rostats och malts förpackas det *omedelbart* i Ekonomi-Burken under *rent högvacuum*. Det syrnstalde kaffets smak och stimulans bevaras oförändrad ända fram till konsumenten.

*Avser skillnaden mellan riktpriserna pr 1/4 kg för Ekonomi-Burk och kartong.

Premiär — *godare kaffe — rätt förpackat*

(Annons)

Premiär i Ekonomi-Burk

en verkligt god nyhet säger ledande Stockholmsdetaljister.

Köpman Oscar Svedberg, Svedbergs Livsmedel, Sparbanksvägen 82, Hägersten, säger:

Premiär i Ekonomi-Burk har jag de allra bästa erfarenheter av. Det är ett kaffe som jag mycket gärna rekommenderar min kunder då jag vet att det alltid är färskt och gott. Det är glädjande att denna högvacuumförpackning knappast kostar mer än kartong — det är ju bara ca:a 10 öres prisskillnad. Förr var prisskillnaden ca:a 2:— pr kg.

Köpman Malte Kippler, Kipplers Livsmedel, Bandhagens Torg, säger:

Vi är alltid mycket noga med att ha färskt kaffe i affären och därför har Premiär i Ekonomi-Burk sin givna plats på våra hyllor. I Ekonomi-Burken håller sig kaffet lika deftande gott som det är när det förpackas i rosteriet. Jag rekommenderar gärna Premiär åt mina kunder för då vet jag att de blir belåtna.

"VATTENSÄKRA" skovårdsmedel av högsta internationella klass!

VIKING SKOPASTA
är en fast vaxkräm av s. k. amerikansk typ och levereras i populär och praktisk knäppask. Den har en utomordentligt vattenavstötande förmåga och ger hög och bestående glans. Lämpar sig alldeles speciellt för "svampmetoden" — den nya, moderna och ekonomiska metoden att använda en fuktad skoputssvamp som påstrykare. Finns i sju olika färger.

VIKING LYX
är den senaste stora schlagern på skokrämsmarknaden — en mjuk vaxkräm, liksom alla Viking-krämer framställd av naturens förnämsta ädelvaxer. Även den är givetvis *icke vattenlöslig*. Dess färgtäckning är utomordentlig och den smidiga konsistensen tränger in i lädrets alla porer, skänker långt liv åt lädret och en vattensäker glans. Finns i sju färger.

VIKING SPECIAL
Många föredrar kräm på tub och först i landet kom Viking med denna typ av förpackning. Nu finns det också en behändig s. k. tubavamp, att monteras direkt på tuben, som samtidigt tjänstgör som påstrykare. Antagligen dagens populäraste och mest omtyckta skokräm. Den finns i inte mindre än 22 olika färger, bl. a. *i vårens alla nu aktuella modefärger.*

VIKING FLYTANDE
Detta skovårdsmedel kallas också mycket populärt "damernas egen skokräm", ty den är särskilt lämplig för ömtåliga skinn, öcle- och ormskinnskor även som handväskor av samma material. (Dess Ph-värde är sådant att Ni inte behöver riskera att ömtåliga skinn missfärgas). Viking Flytande är samtidigt ett effektivt rengöringsmedel för alla sorters skor.

OBS! Vårens modefärger på tub: grön paprika, ebony brun, "sprudlet rött", cognac! Helt nyutvecklat speciellt för bamskor

VIKING

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.